

Boekbesprekingen

Harm Schepel, *The Constitution of Private Governance – Product Standards in the Regulation of Integrating Markets*, International Studies in the Theory of Private Law, Oxford: Hart Publishing 2005

Dit boek behandelt de juridische status en maatschappelijke functie van 'private standards' op het gebied van productveiligheid, kortweg: door zelfregulering of anderszins privaaf initiatief tot stand gekomen kwaliteitsmaatstaven en -normering en hun verhouding tot klassieke bronnen van recht zoals publiek- en privaatrecht. Centraal staat de vraag in hoeverre deze private regelgeving erkend wordt door wetgever en rechter en zelfs deel uitmaken van overheidsregelgeving.

Het boek is niet zuiver juridisch-technisch van aard, maar werkt vooral vanuit politicologische en sociologische theorievorming. Allereerst wordt de opkomst van private regulering geanalyseerd, met name voor productveiligheid (hfdst. 1-3), daarna wordt de verhouding tot het recht in algemene zin beschreven (hfdst. 4-6) en ten slotte wordt ingezoomd op de verhouding tussen private regulering van productveiligheid en publiekrechtelijke veiligheidsregulering (hfdst. 7-8), aansprakelijkheidsrecht (hfdst. 9) en mededingingsrecht (hfdst. 10). Het laatste hoofdstuk wil de voorwaarden voor en grenzen van de legitimiteit van private regulering verkennen.

Het boek besteedt aandacht aan Engels, Amerikaans en EU-recht, maar ook WTO-recht en (niet onbegrijpelijk) vooral talrijke private initiatieven voor productkwaliteitsnormering. Schepel constateert dat de verhouding van private veiligheidsregulering tot officiële bronnen van recht moeizaam is: wetgevers kunnen niet alles zelf regelen en zijn dus afhankelijk van het private initiatief op dit terrein, maar zij willen anderzijds hun regelgevingsmonopolie niet prijsgeven. Dat lijkt steeds moeilijker te worden naarmate private kwaliteitsregulering eerder globaal dan lokaal van aard is. Schepel bepleit daarom dat nationale regelgevers geen verzet plegen tegen deze opkomst van grensoverschrijdende 'private governance' maar juist hun invloed aanwenden om de procedures en praktijken van nationale en internationale normeringsinstituten in hun voordeel te beïnvloeden.

Federico Ferretti, *The Law and Consumer Credit Information in the European Community – The Regulation of Credit Information Systems*, London: Routledge 2008

Dit boek betreft Europese kredietinformatiesystemen waarin de leenstatus van consumenten opgenomen wordt zodat kredietinformatie gedeeld kan worden door kredietverstrekkers, onder andere met als doel het voorkomen van overkreditering. Voor ons land gaat het om het Centraal Krediet Informatiesysteem van het Bureau Krediet Registratie (BKR), een hybride figuur van zelfregulering binnen een wettelijk kader (art. 4:32 en 4:34Wft). Rechvaardiging van kredietinformatiesystemen is enerzijds het goed functioneren van de markt voor consumentkrediet door geldschietters van informatie te voorzien die consumenten niet geneigd zijn te geven maar wel re-

levant is voor risicobeoordeling en anderzijds het beschermen tegen overkreditering.

Ferretti analyseert het juridische kader van dergelijke systemen. Centraal in het boek staat de vraag hoe ver kredietregistratiesystemen mogen ingrijpen in de persoonlijke levenssfeer van de consument (het vraagstuk van privacybescherming) en voldoet het Europese wettelijke kader aan de fundamentele notie dat bescherming moet worden gegeven aan 'civil liberties, freedom and the respect of rights over profit seeking'. De auteur meent kort gezegd dat het debat over kredietinformatie te zeer gedomineerd wordt door economen (die vooral informatie-asymmetrie willen wegwerken) en dat juristen op de bres moeten springen voor consumentenrechten. De studie is als volgt opgebouwd. Eerst geeft hij een overzicht van wat kredietinformatie is, van de betrokken partijen en hun belangen (hfdst. 1). Daarna volgt een analyse van de literatuur (hfdst. 2) en een historische maar vooral ook rechtssociologische vergelijking met de regulering van kredietinformatie in de Verenigde Staten van Amerika (hfdst. 3). Vervolgens wordt het Europese juridische kader geschetst (hfdst. 4) en wordt een kader opgezet om te beoordelen aan welke criteria kredietinformatiesystemen moeten voldoen, o.a. in het licht van de EU-regels inzake bescherming van persoonsgegevens (hfdst. 6). De auteur concludeert dat de (Engelse) kredietpraktijk niet voldoet aan de regels en dat een 'complete re-think of the sector' nodig is. Een voorbeeld van niet-naleving van Richtlijn 95/46/EG inzake bescherming persoonsgegevens betreft – volgens de auteur – het gebrek aan toestemming van de consument, die ten onrechte veelal niet expliciet om toestemming voor het opvragen van zijn kredietdossier wordt gevraagd. Het boek is het lezen zeker waard, maar men moet wel tegen licht bombastisch taalgebruik kunnen.

Iain Ramsay, *Consumer Law and Policy – Text and Materials on Regulating Consumer Markets*, 2e druk Oxford: Hart Publishing 2007

De eerste druk van dit gezaghebbende boek verscheen alweer in 1989 en een tweede druk was dus inmiddels meer dan welkom. De opzet van het boek is volgens de bekende 'text and materials'-methode: de hoofdstukken zijn thematisch ingedeeld, de tekst betreft afwisselend eigen teksten van de auteur en citaten uit andermans werk. Het boek is primair gericht op Engels consumentenrecht, maar het zal niet verbazen dat het boek een groter bereik heeft gezien het overwegend Europese karakter van het consumentenrecht. Belangrijker dan dat is dat de auteur veel inzichten in één boek verenigt. Hij behandelt uitgebreid rechtseconomische theorievorming over zin en onzin van consumentenbeleid, de gedragswetenschappelijke kennis over consumentengedrag (hfdst. 2) en de reguleringalternatieven (hfdst. 3; bijvoorbeeld van belang voor de vraag wanneer strafrechtelijke handhaving beter werkt dan bestuursrechtelijke handhaving). Bovendien geeft hij waar mogelijk een cijfermatige indruk van de maatschappelijke relevantie van het behandelde onderwerp. Na de algemene hoofdstukken volgen delen met meer concrete onderwerpen als algemene voorwaarden

(hfdst. 4), toegang tot het recht (hfdst. 5), oneerlijke handelspraktijken en handhaving daarvan (hfdst. 6-7), reclamerecht (hfdst. 8), de Office of Fair Trading (hfdst. 9), consumentenkrediet (hfdst. 10), regulering van de kwaliteit van goederen en diensten (hfdst. 11) en productveiligheid (hfdst. 12). De volgorde lijkt niet helemaal logisch maar de hoofdstukken laten zich redelijk zelfstandig lezen. Ramsay vervlecht in zijn boek niet alleen verschillende disciplines, maar hij schakelt ook moeiteloos tussen 'statutory law', zelfregulering en EU-recht. Dat is voor de (niet-Engelse) lezer niet altijd moeiteloos te volgen. De 'text and materials'-benadering heeft naast voordelen (rijke informatiebron!) ook beperkingen (collage in plaats van *aus einem Guß*), maar per saldo is het boek een prestatie van grote klasse.

Christopher Hodges, *European Regulation of Consumer Product Safety*, Oxford: Oxford University Press 2005

Hodges onderzoekt in dit boek Europese regelgeving ter zake van productveiligheid. Hij signaleert een toename in de afgelopen twintig jaar van de regeldichtheid op dit vlak en daaruit vloeit voor hem de vraag voort of al die regels tot veiliger producten (kunnen) leiden. Hij onderzoekt de aard van de EU-regels, hoe ze werken en of ze het beoogde effect hebben. De studie betreft de Algemene Productveiligheidsrichtlijn (General Product Safety Directive 2001/95/EG) en de bijzondere regels inzake medicijnen en medische hulpmiddelen, cosmetica, bestrijdingsmiddelen en tabak. Het boek is in drieën gedeeld: eerst volgt een uitgebreide verkenning van de juridische vormgeving van productveiligheidsvoorschriften op EU-niveau (I), daarna een analyse van de feitelijke en procedurele gang van zaken, waarbij de productcyclus wordt gevolgd van pre-marketing risico-inventarisatie tot after sales monitoring (II). Ten slotte volgt een boeiende analyse van de manier waarop industrie, consumenten, regelgevende instanties en politici op elkaar inspelen en welke gevolgen dat heeft voor de kwaliteit van EU-regelgeving (III). Hodges concludeert dat EU-regelgeving niet 'evidence based' is omdat empirisch inzicht in de invloed van regelgeving op productverbetering niet of nauwelijks gemeten wordt: of alle regels tot veiliger producten leiden, weten we kortom niet. Mede daarom bepleit Hodges het instellen van een onafhankelijk Europees productveiligheidsagentschap dat met name werk moet maken van die 'evidence'-grondslag van regelgevend ingrijpen. Het scherpzinnige betoog deed mij wat dit betreft denken aan een vergelijkbaar pleidooi van Stephen Breyer voor wat betreft de Verenigde Staten van Amerika (*Breaking the Vicious Circle: Toward Effective Risk Regulation* (1993)).

E.E. van Bemmelen van Gent, A.R.J. Groot, J. Nijgh & S. Slabbers, *Hoofdstukken zelfreguleringsprocesrecht – private klachtbehandeling en geschillenbeslechting*, Den Haag: SDU 2006

De hoofdtitel van dit boek is wat raadselachtig, want wat is eigenlijk 'zelfreguleringsprocesrecht'? Het boek, dat vooral gaat over alternatieve geschilbeslechting en hoe die in ons land in elkaar steekt, is primair voor HBO-studenten geschreven. Het biedt evenwel ook een goede

inleiding voor juristen die onbekend zijn met alternatieve geschilbeslechting door middel van zelfregulering. Na een introductie op het hoe en waarom van zelfregulering (hfdst. 1), zoomt het boek vervolgens in op klachtenbehandeling in de gezondheidszorg, geschillenbeslechting bij 'De Geschillencommissie' (SGC) in consumentenzaken en arbitrage.

Prof. mr. W.H. van Boom